

Başarılı işadamı Tunç Tonger'in göğsünden aşağısı tutmuyor. Ama pek çok engelliye iş olanağı sağlıyor. Zihinsel özürü Burak Yiğit Şener onun fabrikasında çalışanlardan biri.

Felç geçirdi engellilere işveren oldu

ESRA TÜZÜN

Tunç Tonger üniversite yıllarında harçlığını çıkarmak için şoförlük yaparken kaza geçirdi ve felç oldu. Hayattan vazgeçmedi. Kendi işini kurdu. Bugün, ürettiği sondajlar dünya pazarında satılıyor ve o fabrikasında engellilere iş imkanı sağlıyor.....

Ahmet Tunç Tonger, engelli bir işadamı. İş hayatına erken yaşlarda başlamış. İlkokul yıllarında pazarda su satarak harçlığını çıkarmaya çalışmış. Üniversite yıllarında barmenlik ve şoförlük yaparken, bir kaza geçirmiş ve hayatı 180 derece değişmiş. Omurilik felci olmuş ama hayata tutunmaktan asla vazgeçmemiş. Bugün, felçli bir işadamı olarak [Türkiye](#)'nin en iyi girişimcileriyle rekabet ediyor. Öyle ki; iş dünyasında [Türkiye](#)'ye ödül bile kazandı. Çin'in Pekin kentinde yapılan ve 92 ülkeden tam 762 kişinin yarıştığı Worldcom Dünya Genç Girişimciler Yarışması'nda 'Jüri Özel Ödülü'nü aldı. İşadamlığının yanısıra sosyal projeleri ile de adını duyurdu. Engelsiz Yaşam Derneği ile engellilerin evlerde hapis kalmasının önüne geçmek için pek çok proje üretti. Dernek sayesinde Anıtkabir'e, engellilerin ziyaret edebilmesi için asansör konuldu. Tonger, şu sıralar engelsiz toplu ulaşım projesi üzerine çalışıyor ve engellilerin spor yapmasını destekliyor. Boyundan aşağısının felç olmasına karşın suyun altında 11 metreye inen ilk engellimiz; yine Tunç Tonger oldu. 'Hastayım' diye bir kenara çekilmeden yoluna devam eden Tunç Tonger sorularımızı yanıtladı:

KADERE BOYUN EĞMEDİM

* **Hayatınızı altüst eden kaza nasıl gerçekleşti?**

Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Makine Mühendisliği 3. sınıfta okuyordum. Harçlığımı çıkarmak için bir araç

kiralama şirketinde çalışıyor ve yolculuklar yapıyordum. Yine böyle bir yolculuk sırasında ciddi bir kaza geçirdik. Kaza sırasında arka koltukta uyuyordum. Çarpışmanın etkisiyle başımı kapıya çarptım ve omurilik felci oldum. İzmir 9 Eylül Üniversitesi'nde ameliyat oldum. Sonra, tedavi için [Almanya](#)'ya gittim ve orada tekrar ameliyata alındım. Fakat ortaya çıkan sonuç olumsuzdu. Doktorlar yürüyemeyeceğini ve göğsümden aşağısının bir daha tutmayacağını söyledi. Bu haberi aldığımda yanımda ailem vardı. Onların o üzgün hallerini görmeye dayanamadım. Resmen yıkılmışlardı. Onlara; "Biz bu hayatın üstesinden böyle de geliriz" diyerek, kadere kesinlikle boyun eğmeyeceğimi göstermeye çalıştım.

*** Üniversiteye nasıl devam ettiniz? Zor olmadı mı?**

Kazanın ardından çok sıkıntılı günler geçirdim. Ama asla evde yatarak ya da [televizyon](#) izleyerek hayatımı geçiremezdim. ODTÜ Makine Mühendisliği bölümüne kaldığım yerden devam ettim. Üniversitedeki hocalarım bana çok destek oldular. Onlar sayesinde eğitimimi tamamlayabildim. Benim okula gitmem zor olduğu için onlar benim yardıma koştular. Sınavları hep evde oldum. Bütün bu zorluklara rağmen okulumu başarılı bir şekilde bitirdim.

OKULDA KALABİLİRDİM

*** Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda herhangi bir sıkıntı yaşadınız mı?**

Okul bittikten sonra, ne yapabileceğimi düşünmeye başladım. Üniversitedeki hocalarım bana; 'Sana okulda kalma fırsatı verelim, bazı şirketlere girmeni sağlayalım' diye teklifte bulundu. Ancak ben, ne olursa olsun kendi işimi kurma isteği içindeydim. Bir ara evi ofis gibi kullandım. Bu arada iş araştırması yapmaya da başladım. İlk işimi Aselsan'dan aldım. Kazandığım ilk parayla da kendime bir minibüs satın aldım. Çünkü arabaya inip binerken, gerçekten büyük zorluk çekiyordum.

*** Sonra nasıl başarılı bir işadamına dönüştünüz?**

PVC kaplamalar üzerine çalışmaya başladım. İş dünyasına TTM Mühendislik Müessellik Ltd. Şirketi ile girmiş oldum. İthal ettiğim PVC kaplamalarını, beyaz eşya sektörüne satmaya başladım. Arçelik ve Bosch gibi seçkin firmalara buzdolabı kapağı ve sac kaplaması sattım. 'İthal ettiğim ürünleri kendim de üretebilirim' diye düşündüm. Üretime başladım ve bu konuda ithalatı yüzde 60 düşürmeyi başardım.

Toplumumuzda insanlar engellilere hep önyargıyla yaklaşıyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Engellilere ya da farklı olana toplumun tahammülü yok! 20 yıldır tekerlekli sandalyeye bağlı olarak hayatımı devam ettiriyorum. Bu 20 yılda birçok şey değişti ama bu değişimin hızı yeterli değil. Avrupa'da engellilerin bir engeli yok. Ülkemizde de engellerin kaldırılmasını bekliyoruz. Devletin engelliye karşı en büyük sorumluluğu ulaşımıdır. Devlet, engellinin sinemaya ya da okula gidebilmesini sağlamak zorunda. Avrupa'da toplu ulaşım araçları engellilere göre tasarlanıyor, kaldırımlar ve binalar standart olarak yapılıyor. Ülkemizdeki gelişim ise yeterli değil. Biz engelli değil engelleneniz!

OKÇULARIN DESTEĞİ

*** Kendi fabrikanızda engelli vatandaşlara iş imkanı sunuyor musunuz?**

Evet; kendi kurduğum fabrikalarda engelli kişilere iş imkanı sağlıyorum. Mesela; Gölbaşı Özürlü Eğitim Merkezi'nden mezun Burak Yiğit Şirin benim şirketimde çalışıyor. Burak ile bir işveren-işçi ilişkisinden çok, arkadaş samimiyeti yaşıyoruz. OASİS'te ürettiğimiz sondajların paketinin üzerine doğuştan kör ressam Eşref Armağan'ın bir tablosunu koyduk. OASİS'in ürettiği bu ürün, Adana'da yapılan Avrupa Bedensel Engelliler Basketbol Şampiyonası'na ana sponsor olarak destek veriyor. Ayrıca ben, Engelli Sporcular Federasyonu'nda okçuluk branşında sorumlu yöneticilik görevi yürütüyorum. 5 Temmuz'da başlayacak olimpiyatlarda, okçuluk branşından 5 sporcu ülkemizi temsil edecek. Bu da, beni çok heyecanlandırıyor.

***Felç, iş hayatında çok büyük bir problem olmayabiliyor mu?**

Hastalıklarım felçle sınırlı kalmadı. 1997'de [Türkiye](#)'de pek bilinmeyen 'hidronefroz' rahatsızlığına yakalandım. [Almanya](#)'da sondaj tedavisi görmeye başladım. Kendi ihtiyacım nedeniyle TTM üzerinden bu sondajlardan ithal ettim. Ancak doktorlardan ve bu hastalığa yakalanan diğer hastalardan o kadar talep geldi ki; sondajlar kısa sürede bitti. Bir süre sonra gittikçe artan talepler nedeniyle, bu ürünün temsilciliğini aldım, OASİS'i kurdum. İlk yıllarda ithal ettiğim bu ürünü, diğer ürünlerle rekabet edemediğim için bıraktım. İki yıl sonra tamamlanan bir Ar-Ge çalışmasının ardından bu ürünü yapmaya karar verdim. OASİS kısa zamanda piyasanın lideri oldu ve biz aralarında Amerika, İngiltere, Norveç, [Almanya](#) ve İsviçre'nin de bulunduğu 13 ülkeye; bu ürünü ihraç etmeye başladık.

*Planlı mı yaşarsınız? Gelecek için planınız var mı?

'Mavi-Yeşil' adında, atık madde yağlardan mazot ve fuel oil elde etmeye yönelik yeni bir projem var. Bu projenin; atık madde yağlarla çevreye verilen olumsuzlukları ortadan kaldıracağını düşünüyorum. [Türkiye](#) bu atık yağları doğru şekilde kullanabilirse çok büyük maddi kazanç sağlar. Bu büyük projenin hayata geçirilmesi için Kırıkkale'de 4 milyon dolarlık bir yatırım yaptım. Ancak Çevre ve Orman Bakanlığı'na takıldı. Mavi-Yeşil projesi 6 aydır Çevre Bakanlığı'nda beklemede. Yönetmelik yatırımın ortasında değişti. Daha sonra tekrar izin aldık. Yatırım bitince de tekrar pürüz çıktı. Şu anda ise, izin bekliyoruz. Her konuda hayal kurmayı sürdürüyorum. Fiziksel sorunlar beyinsel başarıların önüne geçemez bence. İnsanların yalnızca engelli oldukları için bir şeyleri yapamayacağı düşüncesine karşıyım. Ama onlara yol açmak lazım. Engellileri özellikle evlerden dışarı çıkarmamız ve onların iş güçlerini değerlendirmemiz gerekiyor.